Polgári Szemle

2006. július - augusztus - 2. évfolyam 7-8. szám (/archivum/24-2006-julius-augusztus-2-evfolyam-7-8-szam?layout=)
Prugberger Tamás

Magyarország jövője a 2006-os parlamenti választások tükrében

PROF. DR. PRUGBERGER TAMÁS egyetemi tanár, Miskolci Egyetem, Debreceni Egyetem (sebestyen0120@enternet.hu (mailto:sebestyen0120@enternet.hu)).

I. A változások ki nem használt esélyei

A magyar jobboldal saját arculattal bíró mértékadó pártja a Fidesz, immáron másodszor vesztette el a választásokat. A magát szociálliberálisnak nevező baloldal előnye most sem volt jelentős, noha a különbség a baloldal javára a 2002-es választásokhoz képest nőtt. Ezt nem lehet figyelmen kívül hagyni, különösen olyan helyzetben, mint amit az előző négy év abszolút sikertelen, korrupt és dilettáns kormányzása mutatott fel a szociálliberális baloldal részéről, ennek ellenére a magyar választók egy kis többsége a további kormányzásra ennek a grémiumnak adott megbízást. Ennek okát egyesek az MSZP–SZDSZ-es politikai elit és médiájának sugallatára a mai ellenzék karizmatikus és legtehetségesebb politikusának, Orbán Viktornak a politikai tevékenységében látják, még Fidesz-körökben is, nem beszélve a Dávid Ibolya holdudvarához tartozó „őfelsége joviális ellenzékéről" és a semlegesekről. A mai kormányzó elit és annak különösen liberális szárnya egyértelműen beleszólt egy másik párt belügyeibe, illetéktelenül és agresszívan kinyilvánította azt az óhaját, hogy „Orbán Viktornak kell tűnnie a politikai színpadáról". A kormányzó elitnek ez az „Orbán-fóbiája" objektíven nézve teljesen érthető, mert ő az, aki karizmatikus egyéniségénél, energikus fellépésénél, valamint gyors és reális helyzetfelismerésénél fogva képes tömegeket megmozgatni és egységben tartani az ellenzéket. A jelenlegi kormánynak éppen ezért egy olyan liberális beállítottságú ellenzék léte az érdeke, amely túl széles bázissal nem rendelkezik, és amely csak a „házon belüli politizálásban" kritizál és azt is csak mérsékelten teszi. Ebbe a képbe illik a Dávid–Herényi–Pusztai–Raskó-féle politizálási irányvonal, amelynek gyökere az antalli időszak MDF-jének liberális szárnyára nyúlik vissza. Ez az előzmény, amely közvetve a mostani választás eredményét is befolyásolta.

Az előzményeket nézve a legnagyobb probléma az volt, hogy az Antall- Boross-kormány engedett annak az MDF-en belül működött liberális irányzat nyomásának, amely ideológiájában is igen közel állt az SZDSZ-hez, sőt azt lehet mondani, hogy míg az SZDSZ antikommunista, ez az MDF-en belüli liberális vonal bizonyos mértékig filokommunista volt. Ezzel magyarázható Boross exminiszterelnöknek és a mai MDF-nek a kampány és a választások alatt teljen nyílttá vált Fidesz-ellenessége. Az Antall– Boross-kormány időszaka alatt került sor a magyar élelmiszeriparnak és kereskedelem nagy részének külföldi befektetők részére történő eladására. A jó szándékú, de nem szerencsésen lezajló termőföld-privatizációval és reprivatizációval egyfelől életképtelen hazai tulajdonban álló törpebirtokok rendszere, másfelől részben a régi és az új hazai politikai elit, részben pedig illegális módon külföldiek által birtokolt allodiális jellegű birtokstruktúra alakult ki. A képet kiegészíti a még jól működő magyar ipari üzemek tudatos lezüllesztése, s ezt követően külföldiek részére történt olcsó értékesítése. Ez a folyamat csak erősödött a szociálliberális beállítottságú Horn-kormány alatt, ahol az ország újgyarmati függőségét az energiaágazat (gáz, olaj, és az áram) privatizálása indította el. A visszaélésekkel tarkított privatizációk által jött létre a jelenlegi kormány elit egyes prominenseinek jelentős részben a gazdaságba fektetett hatalmas vagyona, amit ultraliberális és antiszociális módon a munkavállalók kiszipolyozásával és létszámleépítésekkel gazdagít. A Horn-kormány legnagyobb botránya a volt önkormányzati ingatlanoknak az önkormányzatok részére történő visszaadásával kapcsolatos „sikerdíjas" áltárgyalások volt, amelynek során az MSZP a „Tocsik"-megbízatáson és a Vektor Kft.-n keresztül,

az SZDSZ pedig az 1000-es Ügyvédi Iroda útján emelt ki a közvagyonból tetemes pénzösszegeket és pumpált át egyértelműen a két kormánypárt kasszájába, illetőleg magánzsebekbe is. Az is egyértelműen bebizonyosodott, hogy mind az antalli, mind pedig a horni időszak áron aluli privatizációi, mind pedig a mezőgazdasági termőföldek külföldi eladási célzatú művelésből való kivonása hivatali korrupciókkal párosult. Az állami vagyon jelentős része a kormányzó pártok elitjének magánvagyonába és a hazai piacon uralmi helyzetbe kerülni akaró külföldi cégekhez került. A privatizációt ebben az időszakban az SZDSZ az áru, a tőke és a vállalkozás, valamint a munkaerő határokon átívelő globális mozgás- és áramlási szabadságára hivatkozva elvi alapon, az MSZP pedig akkor is elsősorban azért támogatta, mert ily módon akarta a hiányokat fedezni.

Abban mindkét kormány gazdaságpolitikája megegyezett, hogy a neoliberális vonások előtérbe kerültek.

A külföldieket és a kádári szocializmus politikai elitjét előtérbe helyező, hivatalnoki korrupciótól terhes privatizáció egyformán beárnyékolta mind az első polgári, mind pedig az első szociálliberális kormány gazdaságpolitikáját. Abban mindkét kormány gazdaságpolitikája megegyezett, hogy a neoliberális vonások előtérbe kerültek. Különbség csak az volt, hogy az elsőnél polgári, míg a másodiknál szocialista színezettel jelent meg. Ennek következményeként szorult háttérbe mindkét kormánynál a mezőgazdaság és azon belül is még a családi farmrendszer. A belpolitikában annyiban jelentkezett különbség, hogy míg a polgári kormány nem nyúlt a közigazgatási szakapparátushoz, amelynek szocialista beállítottságú túlnyomó többsége sokszor szabotálta a kormány intézkedéseit, addig a szociálliberális Horn-kormány főosztályvezetői szintig lecserélte a felsőbb szintű köztisztviselői kar polgári beállítottságú tagjait. Ami a külpolitikát illeti, az Antall-kormány hangzatosan kinyilvánította a határon túli magyarság érdekeiért való kiállást, a gyakorlatban azonban keveset valósított meg ebből. Erre utal az Ukrajnával megkötött alapszerződés is, ahol és amikor esély lett volna egy kárpátaljai gazdasági autonómia elfogadtatására, amelyet azonban a magyar kormány fel sem mert vetni. Ami a Horn-kormányt illeti, a határon túli magyarok vonatkozásában ugyanazt a cinikus internacionalista politikát folytatta, amelyet a szomszéd államok magyarellenes, magyarságot az államalkotó nemzet beolvasztási törekvésével történő kollaborálás jellemez, mint amilyet a kádári reálszocializmus folytatott. Bizonyíték erre, hogy az Ukrán Alapszerződéshez hasonlóan a Horn-kormány sem kísérelte meg érvényesíteni a kollektív kisebbségi jogoknak a beiktatását a Csehszlovákiával, valamint a Romániával megkötésre került alapszerződésbe. Sőt, az utóbbit az erdélyi magyarság kérése ellenére a leköszönés előtt álló Iliescu-féle szocialista kormánnyal kötötte meg, holott néhány héttel később az új polgári román kormánnyal a romániai magyarság számára sokkal kedvezőbbet köthetett volna meg.

Ami a belső társadalmi szerkezet és szellemiség reformját illeti, egy valóban korszerű struktúrát és eszmei reformot egyik sem alakított ki. Az Antall–Boross-kormány számos olyan társadalmi intézményt és ideológiát élesztett fel, ami a két világháború közötti Horthy-korszakra emlékeztetett. Ez nem csak a liberálisok, valamint a szocialisták körében szült visszatetszést, hanem a kádári idők szekularizálódott és kisvagyonszerzésre orientált légkörében felnevelkedett fiatalok széles körében is, amelynek egyik szárnyából nőtt ki a konzervatív polgári beállítottságú, morális tartású családi újravállalkozói réteg, míg a másik szárnyából a KISZ berkeiből származva az a kapzsi nagyvállalkozói ifjú réteg, amely a régi és szintén vagyonosodott felső kommunista nomenklatúra emlőin nevelkedett fel.

Itt kell még megemlíteni az 1970-es, 80-as évtizednek azt a kezdetben „maoista", majd szabadelvűvé vált ifjúságát, amely szakítva szüleik vezető káderstátusával és szemléletével megalkotta a Demokratikus Ellenzéket, valamint a Szabad Kezdeményezések Hálózatát. Ez a liberális ideológiát valló akkori ifjú réteg volt az, amely közvetlenül a rendszerváltás előtt megalakította az SZDSZ-t és az akkor még ifjúsági szervezetként működött az ugyancsak ez idő tájt megalakult szintén liberális beállítottságú Fideszt. Mind a két politikai tömörülésre a rendszerváltás idején és az Antall- kormány alatt erős antikommunista beállítottság volt jellemző, amelyet azonban csak a Fidesz tartott meg, mivel az 1994. évi parlamenti választások után az SZDSZ elvei egy részének feladásával, koalícióra lépett az MSZP-vel.

Ebben a koalícióban az SZDSZ folytonosan a privatizálást szorgalmazta és erőszakolta ki, míg az MSZP választási ígéreteinek megfelelően pazarló módon osztogatott, majd kényszerűségből a liberális koalíciós partner, és saját pártja liberális szárnyának nyomására, restrikciós gazdaság- és pénzügypolitikára váltott át, hogy aztán a ciklus vége felé újabb osztogatásba kezdhessen. Tetézte az ország gazdasági krízishelyzetét még az is, hogy a nyugati nagytőke érdekeit kezdetben csak látensen, majd koalíciós kormányzati helyzetbe kerülve egyre nyíltabban kiszolgáló SZDSZ nyomására a kádári időszak adósságfelhalmozódásából eredő adósságszolgálatunk részbeni elengedését, illetve átütemezését a 90-es évtized egyik kormánya sem kérte. Ahogy Lengyelországnak ez sikerült, valószínű, hogy Magyarország is elérte volna, hogy a keletnémet me-

nekültek részére biztosított határnyitás elismeréseként Németország ezt támogassa. Ezt a lépést az Antall-kormány az SZDSZ és saját pártja liberális szárnyának nyomása miatt nem merte meglépni, a Horn-kormány részéről pedig ilyen szándék fel sem merült.

A rendszerváltást követő két első kormányzati ciklus időszakában az itt említett liberális irányzatok hatására készült el és lépett hatályba az a sajtó-, valamint hírközlési törvény, amely lehetővé tette, hogy a médiában eluralkodjon a balliberális irányvonal. Ezt erősítette az is, hogy az írott sajtó privatizálása során főként liberális laptulajdonosok szerezték meg az országos és a megyei napilapok többségét (l. Axel-Springer). A rendszerváltást követő első polgári kormányt e sajtó felhasználásával az SZDSZ mindvégig támadta. Ugyanakkor ez a polgári kormány sokszor rutintalanul és messianisztikus módon reagálta le e támadásokat, ami az 1994. évi választási eredményekben is megmutatkozva a lakosság körében visszatetszést szült.

A rendszerváltást követő harmadik és negyedik kormányzati ciklusban strukturálisan az előző két ciklus ismétlődött meg, de csak bizonyos mértékig. Hasonló volt a helyzet annyiban, hogy először ismét egy polgári koalíció került hatalomra, amelyet a Fidesz–MDF–KDNP alkotott, amelyet azonban 2002-ben ismét az MSZP–SZDSZ szociálliberális kormány váltott fel. A polgári kormány érdeme volt, hogy jelentős mértékben tudta csökkenteni az országot terhelő adósságállományt annak ellenére, hogy adósságátütemezés vagy részbeni elengedés kérésére már nem volt lehetősége. Érdeme volt az is, hogy olyan családtámogatási politikát vezetett be, amely mellett ismét nőni kezdett a születések száma. A családi vállalkozások megerősödését, a munkanélküliség csökkenését és a gazdaság fellendülését segítette elő a társadalombiztosítási járulék munkáltatót terhelő részének a csökkentése, a hazai kis- és középvállalkozások támogatását szolgáló Széchenyi Terv, valamint szociális problémákat enyhített a nyugdíjaknak a kisnyugdíjasok javára történt differenciált emelése. Ezenkívül egyik legsikeresebb és legnagyobb elismerést érdemlő ténykedése a határon túli magyarság érdekei melletti határozott és bátor kiállás, kulturális, oktatási, karitatív és hitéleti intézmények alapításának és működésének hathatós anyagi támogatása. Emellett sikeresen megoldotta az 1999-es tiszai árvíz hajléktalanná vált károsultjainak házépítési akcióval fedél alá juttatását. Mindezt az akkori szociálliberális baloldali ellenzék folyamatos kritikája és gáncsoskodása közepette.

A kisgazda koalíciós partner dilettantizmusa és/vagy korrupcióktól sem mentes tevékenysége miatt azonban a környezetvédelmi, valamint a mezőgazdasági és a vidékfejlesztési tárca működése nem volt sikeres. Az utóbbinak a dilettantizmusa miatt jelentős szubvenciós forrásoktól estünk el, mert pl. nem állt fel időben a SAPARD-iroda. A két tárca élén bekövetkezett minisztercsere azonban mind a két tárca működését jó mederbe terelte. Különös figyelmet érdemelt a szakképzett mezőgazdákból álló falugazdahálózat kiépítése, amely hivatott volt arra, hogy az egyéni gazdáknak segítséget adjon az uniós támogatási pályázatok elkészítéséhez és benyújtásához. Ugyancsak átütő segítséget jelentett volna a magyar kis- és középgazdaságok, azaz a családi farmrendszer életképessé válásához és megerősödéséhez az 1993 őszén kiadott családi gazdasági törvénycsomag, amelynek agrárgazdasági, agrárszociális és agrárjogi szakszerűségéhez – kisebb hibáktól eltekintve – kétség nem férhetett. Sajnos azonban ez a jogszabálycsomag nem tudta már áldásos hatását a magyar farmerek számára kifejteni a 2004-es kormányváltás miatt. Hasonló volt a helyzet az egészségügy terén annyiban, hogy itt Fidesz váltott minisztert a ciklus kétharmadában. Az utód, Mikola István – aki mint az Országos Vérellátó Központ igazgatója – sikeres szervezeti reformot hajtott végre a vérellátás terén, nekifogott az egészségügy átfogó átszervezésének. Végrehajtására azonban már nem volt ideje az orvostársadalom, különösen pedig a Magyar Orvosi Kamara kemény ellenállása miatt. Bár az akkori ellenzék Mikola szemére veti, hogy az egészségügy reformját ő is a kórházak privatizálásával akarta megoldani, mégpedig saját holdudvarának kedvezve, erre bizonyítékok nincsenek. Egyetlenegy kórház privatizációs eljárásának a megindítására nem került sor minisztersége alatt, viszont kemény kiállásával sikeres tárgyalásokat tudott lefolytatni a gyógyszergyárakkal, aminek eredményeként több évre kihatással stabilizálni tudta a gyógyszerárakat.

Bizonyos fokig kritikával illethető az Orbán-kormánynak a munkavállalókkal szembeni magatartása. Igaz, a minimálbért erőteljes mértékben megemelte, ugyanakkor azonban számos olyan munkatörvénybeli módosítást hajtott végre, illetve kívánt megvalósítani, amellyel szemben az Európai Törvényszék is fellépett (l. az egészségügyben dolgozók ügyeleti díjáról szóló ítéleteket), illetve amely kérdéseket a régi tagállamok az Orbánkormány javaslatához képest sokkal humánusabban oldottak meg a szakszervezetek és a munkáltatói érdekvédelmi szervezetek, valamint a munkáltatók és az üzemi tanácsok közötti érdekegyeztető tárgyalások során. Ez a különbség mindenekelőtt az ügyelet, a készenlét, a rendkívüli munkavégzés, a munkaidő- és a munkaköri beosztás rugalmas átcsoportosítási lehetősége, valamint a heti pihenőidő tekintetében mutatkozott meg. E kérdésekben az Orbán-kormány módosítási javaslata csak az irányelv végső határt

megállapító előírásait vette figyelembe, a munkavállalók javára ennél kedvezőbb ajánlásokat viszont nem. A szakszervezetek nyomására azonban végül is a kormány sok kérdésben engedett és így maradt a munkabeosztás változtatásának egy héttel előbbi közlése, valamint a 48 órás egybefüggő heti pihenőidő.

Ezzel együtt azonban azt is meg kell mondani, hogy a legnagyobb szakszervezeti szövetség, az MSZOSZ szocialista beállítottsága, a Liga és több alternatív szakszervezet pedig liberális beállítottsága miatt bojkottálta az érdekegyeztető tárgyalásokat, amelyeket a kormány ezek után nem volt hajlandó összehívni, csak azt követően, hogy az MSZOSZ közbenjárására az Európai Szakszervezeti Szövetség nyomást gyakorolt az Orbán-kormányra. Ugyanakkor azonban azt sem szabad elfelejteni, hogy éppen az Orbán-kormány volt az, amelynek szociális szempontoktól vezérelt közbenjárására több multinacionális cég elállt üzembezárási szándékától (l. a Győri Keksz- és Ostyagyár esetét) és igyekezett az olyan privatizáció káros hatásával szemben fellépni, ahol a külföldi vétel nem továbbműködtetésre, hanem piacszerzésre irányult (l. a Bél-apátfalvai Cementgyár esetét). Ilyen okokból kísérelte meg visszavásárolni a gázellátást a MOL-tól, amire a kormányváltás miatt már nem kerülhetett sor. Ennek sikere esetén egyértelműen kedvezőbb lett volna a lakossági gázáralakulás, még a világpiaci elkerülhetetlen áremelkedés esetében is.

Az Orbán-kormány négyéves működését az ellenzék részéről az akkori balliberális ellenzék többnyire alaptalan és destruktív permanens kritikája kísérte. Nemzetellenes volt az a kritika, mely alapjaiban bírálta azt, hogy az autópálya-építéseknél az Orbán-kormány a magyar cégeket helyezte előtérbe. Pártatlan oldalakról kapott információim szerint teljesen elferdített tényállás volt mindaz, amiket Kende Péter az Orbán-bányákról írt. Az igazság az volt, hogy versenytársa is szállított a sztrádaépítésekhez kavicsot, az „Orbán-bányák" viszont ezt olcsóbban tették. Mindenesetre helyes lett volna nyílt és pártatlan közbeszerzési pályázaton átlátható viszonyokat teremteni. Az is tény, hogy a Fidesz prominens képviselőinek is voltak korrupciós vagy korrupciógyanús ügyletei, a különböző beruházási és gazdasági ügyletekből ők is tettek maguknak félre, elhelyezve különböző cégekbe (l. Ezüsthajó Kft.), azonban e kormány érdemére legyen írva, hogy a maradék állami vagyon állagát megőrizte, az elődeivel ellentétben nem herdálta el, azaz nem privatizált, és ez nagy dolog!

Az Orbán-kormánynak a 2002-es választásokat negatívan befolyásoló lényeges hibáira rátérve, először is az egyeztetés nélküli döntési rendszert szükséges kiemelni, amit az ellenzék és az ellenzéki média diktatorikusnak minősített, s amit a lakosság körében is sokan így éreztek. Kirívó volt e téren a Műszaki Könyvtár áthelyezésének az esete, amit a műszaki értelmiség tiltakozása ellenére is keresztül erőszakolt úgy, hogy a Műegyetemre történő áthelyezéssel szemben tiltakozó könyvtárigazgatót elmozdította, aki aztán szívinfarktusban meg is halt. Az Orbán-kormány ezzel a tettével komoly társadalmi réteget haragított magára úgy, hogy közülük sokan ez okból a Fidesz ellen szavaztak a 2006-os parlamenti választáson is. Sokan a Fidesz-szel szemben foglaltak állást az APEH és az adóellenőrzéssel foglalkozó más szervezetek zaklatásai miatt. Tárgyilagosan nézve ez utóbbi kritikát, valami alapjuk az ellenőrzéseknek valószínűleg volt, a legtöbb esetben azonban „jogon kívüli" retorziós jelleggel, kellemetlenkedés és megfélemlítés végett alkalmazta az akkori Fidesz-kormányzat. Azt is felrótták a 2002-es választások előtt a Fidesznek, hogy kormányának a közigazgatása szinte mindenkivel szemben lenéző, kioktató magatartást tanúsított. Sokan a közszolgálati ranglista alacsonyabb vagy középszintű fokain álló köztisztviselők és közalkalmazottak közül is a Fidesz-szel szembekerültek, mivel „fideszes" főhivatalnok feletteseik „pökhendi" és lenéző magatartása ellenszenvet keltett bennük. Ugyanakkor azonban azt sem szabad elfelejteni, hogy a Fidesz és az akkori koalíciós polgári kormány hibáit az akkori szociálliberális ellenzék és médiája messzemenően felnagyította, míg a sajátjukat vagy elhallgatta, vagy tompította. Az viszont tény, hogy a Fidesz a 2002-es parlamenti választások megnyerésében vakon bízott és csak a vesztes első forduló után észbe kapva kezdett erőteljes kampányba, azonban akkor már késő volt.

... a Fidesz a 2002-es parlamenti választások megnyerésében vakon bízott...

Még azt is meg kell említeni, hogy már az 1998–2002-es kormányzati ciklusban nyilvánvalóvá vált a jobboldalon belül az a törésvonal, amely elválasztotta egymástól a keresztényszocialista-demokrata és a konzervatív neoliberális vonalat egymástól. Már a Horn-kormány időszaka alatt kivált az MDF-ből a Szabó Iván, Szabó Tamás, Raskó György és Pusztai Erzsébet által képviselt konzervatív (neo)liberális irányzat, amely megalapította az MDNP-t. Az MDNP-ből az Orbán-kormány alatt Pusztai Erzsébet Orbán Viktor jóvoltából egészségügyi államtitkár lett. Magas posztjának felhasználásával Dávid Ibolyát és pártját – mivelhogy ekkortájt lett az MDF elnöke – már ekkor a Fidesz-től való elhatárolódásra kívánta rávenni. Ekkor váltotta le Orbán Pusztai Erzsébetet államtitkári posztjáról. Pusztai, aki ekkorra az MDNP elnökévé vált Szabó Ivánnal együtt megalapította a Centrum Pártszövetséget és igyekezett Dávid Ibolyát is leválasztani attól a Fidesz-

től, amelynek segítségével került a pártja az 1998-as választások során a Parlamentbe. Dávid Ibolya egy átmeneti megingás után mégis a Fidesz mellett maradt. A Fidesz-től való fokozatos eltávolodása és egyre nyíltabb liberalizálódása csak a 2002-es választási vereség után következett be. Az MSZP-hez hasonló külhoni magyarok irányában fennálló „internacionalista" közömbössége azonban a Nagybányán működő ausztrál–kanadai– román aranybányacég által 2000-ben okozott tiszai ciánszennyezési ügyben igazságügyi miniszterként a román tárgyalóféllel szemben tanúsított opportunistán kompromisszumos és engedékeny fellépésében már megmutatkozott.

II. A szociálliberalista kormányzás stabilizálódásának illúziója és dezillúziója

Bár a 2002-es parlamenti választások során a legtöbb szavazatot a Fidesz kapta, azonban az MSZP az SZDSZ-szel ismét koalícióra lépve többségre tett szert. Sokan emlegettek választási csalásokat. Azok lehetséges módjaira utóbb fény is derült, a Fidesz azonban ahelyett, hogy keményen küzdött volna a szavazatok újraszámlálásáért és a protestáló mozgalmak élépre állt volna, meglehetős apátiával, beletörődéssel fogadta a történteket. Emiatt a Magyar Nemzetben és a Heti Válaszban is több kritikai írás fogalmazódott meg a Fidesz politikájával szemben neves társadalomfilozófusok és politológusok tollából (Fritz Tamás, Tellér Gyula). Szótlanul hagyta a Fidesz felső vezetése, hogy az akkori MSZP-elnök Kovács László büntetőeljárással fenyegetőzzön Orbán Viktorral szemben a családi gazdaságának az állami földalapból történő földjuttatása miatt, nem kezdeményezett a sorozatos felmentésekkel végződő alaptalan feljelentések miatt Keller államtitkár és csapata ellen rágalmazási pereket és nem indított el az állammal szemben kártérítési eljárásokat személyiségi jogok megsértése miatt. Keményebb fellépéssel még a választásokat megelőzően a Gresham-ügyben tanúsított befolyással való üzérkedés vádjával büntetőeljárást lehetett volna kezdeményezni Medgyessy Péter miniszterelnök-jelölttel szemben miniszterelnökké válását megakadályozandó, az ügynökbotrány nyilvánosságra kerülését követően pedig meg kellett volna kísérelni a köztársasági elnök bevonásával, erkölcsi okokra hivatkozással lemondatását.

A Fidesz egyik legnagyobb hibáját abban látom, hogy amikor 2003 nyarán kirobbant az egyértelműen a szocialista párt több prominens reprezentását terhelő brókerbotrány, amelyben a Kereskedelmi és Hitelbank és ügyfelei terhére annak brókere pilótajátékot folytatott. Nem lépett fel a Fidesz mint parlamenti ellenzék, annak ellenére, hogy Kulcsár Attilának a Miniszterelnöki Hivatalba állandó belépője volt. Azt is furcsállom, hogy a PSZÁF elnökének leváltását célzó törvénymódosítást – mint az alkotmánnyal és a jogalkotásról szóló törvénnyel való visszaélést nem vitte az Alkotmánybíróság elé.

A több mint 9%-os államháztartási hiánynak és ikerdeficitnek egyik oka nyilvánvalóan a Kulcsár-féle brókerügy, amelynek még több, ma is ismeretlen ága is lehet, és ami az SZDSZ, illetve a Csillag István által vezetett gazdasági tárcához nyúlik vissza, amire Medgyessy Péter a miniszterelnöki posztjáról 2004 augusztusában történt leköszönésekor utalt is. Az autópálya- építés beindítása során számos előre lejátszott, látszat-versenytárgyalásos megbízatásra derült fény, ami tetemesen megnövelte az útépítési költségeket, és folytatódott a miniszterelnök-cserét követően is. Annak érdekében pedig, hogy a költségek ne terheljék a költségvetést, az államháztartási mérlegbe az autópálya-építés költségeit nem állították be, nehogy a költségvetési hiányt túlságosan az unió által megengedett fölé emelje. A Medgyessy–Gyurcsány-kormány abban a hitben, hogy az autópálya-építés felgyorsításával kapcsolatos költségek kimaradnak a költségvetésből, irreálisan felgyorsította az autópálya-építést. Mivel a költségvetésnek az EUnormákkal ellentétes ezen manipulálását az EU pénzügyi biztosa nem fogadta el, a tényleges költségvetési hiány 2005-re több mint 9%-ra nőtt. Botrányos pazarlással és korrupciós ügyletekkel történtek a közbeszerzések a közoktatásban, amiért a Közoktatási Minisztériumot, valamint az Informatikai Minisztériumot terhelte volna a felelősség (kakaóbiztos számítógépek, kijelölt privilegizált cégeknél a forgalmi árat többszörösen meghaladó értékű kötelező közbeszerzési vásárlások, irányított és előre már letárgyalt formális pályázati kiírással stb.). Mindezekről csupán az igen szűk ellenzéki média adott hírt, parlamenti bizottsági vizsgálatok indultak, de azokat a kormánytöbbség vakvágányra tudta vinni. Jogi útra azonban az ügyek nem terelődtek. Megítélésem szerint az ellenzéknek meg kellett volna ezt tenni minden esetben, nemcsak a Medgyessy Pétert a miniszterelnöki székben felváltó Gyurcsány Ferenc ingatlan- és társaságalapítási ügyletei vonatkozásában. Valószínűleg a képviselői mentelmi jog a magasabb politikusi szinteken védelmet biztosított volna, de az alacsonyabb, előkészítő tevékenységet végző közigazgatási szinteken meg lehetett volna állapítani a felelősséget. De akkor is, ha ez sem sikerült volna, a közvélemény tudomást szerzett volna arról, hogy korrupciós

ügyek sorozatos feltárására kerül sor. Igaz, ebben a Gyurcsány Ferenc ingatlanügyleteit és társaságalapítási ügyleteit hosszú időn keresztül a felelősség szempontjából napirenden tartó Deutsch-Für Tamás nem tudott áttörést elérni, amihez sajnos a magyar jogszolgáltató apparátusnak a hatalom irányában fennálló lojalitása is közrehatott. Ugyanakkor azonban a szociálliberális média cikkeinek, amelyek az Orbán-családnak a tokaj-hegyaljai meg nem valósult korrupciós szándékát bizonygatták, a közvélemény egy része hitelt adott. Ezért lett volna indokolt az ilyen jogi alapot nélkülöző ügyekben rágalmazási pereket indítani. Mivel ezekre nem került sor, sokan úgy látták, hogy a Fidesz és Orbán sem tiszta ezekben az ügyletekben. Nem lett volna szabad szó nélkül hagyni, hogy míg Gyurcsány Ferenc ingatlanvásárlási, fantomtársasági és adóelvonási ügyletei eltusolásra kerültek, addig Orbán Viktor helikopterrel is megfigyelt lakásátalakításának néhány négyzetméterrel történt bővítését milyen pejoratívan értékelte és verte nagydobra a kormány médiája.

A már említett államháztartási hiány harmadik oktényezőjeként kell megemlíteni a kormányzati szervek és a központi közigazgatás legfelső szintű állásainak felesleges túlduzzasztását...

A már említett államháztartási hiány harmadik oktényezőjeként kell megemlíteni a kormányzati szervek és a központi közigazgatás legfelső szintű állásainak felesleges túlduzzasztását, valamint dologi költségeiben jelentkező mérhetetlen pazarlást, ideértve az állandó bútor- és gépkocsicseréket. Ezenkívül a közszférában a bérköltségek is a költségvetés reális lehetőségeinek figyelmen kívül hagyásával indokolatlanul növekedtek. A szociálliberális kormány teljesen antihumánus és főleg az oktatást, az egészségügyet és más szakközigazgatási területeket romboló politikájaként kell elkönyvelni, hogy a béreket hatóságilag emelték a közszférában, de azokat az egyes intézményeknek és intézménycsoportoknak kellett kigazdálkodniuk intézmény- összevonásokkal, valamint létszámleépítések mellett. Tekintettel arra, hogy a költségvetési egyensúly megbillenése már a Medgyessy-kormánynál jelentkezett 2003. október végén, a szociális partnerekkel történő egyeztetés megkerülése nélkül meghozott kormányhatározat előírta, hogy a központi közigazgatási szerveknél és területi egységeinél milyen köztisztviselői létszámot kell leépíteni. A Szakszervezetek Érdegyeztető Fórumának nyomására utóbb egy, a Magyar Közlönyben is közzétett „Megállapodás"- sal a kormány olyan egyezséget kötött, miszerint a védett korban lévő és gyermekeket egyedül nevelő köztisztviselőket nem mentenek fel. Mivel a kormány ezt a megállapodást nem tartotta be, az érintett köztisztviselők sorra beperelték a kormányt, amire a Legfelsőbb Bíróság olyan irányelvet adott ki a munkaügyi bíróságok részére, hogy a visszahelyezésre irányuló keresetek elutasíthatók, mivel a „Megállapodás" sem nem polgári jogi szerződés, sem nem jogszabály, így az a kormányt nem köti. A „pacta sunt servanda" elvének e nyílt felrúgásával szemben írt kritikai írásomat csak a Magyar Jogászegylet Tudományos folyóirata, a „Magyar Jog" közölte le. A Magyar Nemzet azonban nem vállalkozott rá, miként arra sem, hogy az érintettek a Magyar Nemzetben történő hirdetés közzététele útján kapcsolatba léphessenek egymással, hogy az Európai Törvényszéknél kereshessenek jogorvoslatot. Itt szükséges megjegyezni, hogy fejlett nyugat-európai országokban a közszolgálatban dolgozók a gazdasági élet magasabb kereseti lehetőségeihez képest a közszolgálatban jogszabályilag behatárolt alacsonyabb bérek ellentételezéseként egzisztenciális biztonságot élveznek. Ez azt jelenti, hogy a közszolgálatban dolgozók alkalmazotti viszonya csak alkalmatlanság vagy fegyelmi vétség elkövetése esetén szüntethető meg. Mindebből látható, hogy a Medgyessy-kormány ebbéli intézkedése szöges ellentétben állt nemcsak az Európai Unió régi tagállamainak a gyakorlatával, hanem a civilizált államok jogrendjével is, s a Fidesz sem tette szóvá, hogy e létszámleépítések során elsősorban a polgári pártok politikájával szimpatizáló köztisztviselők eltávolítására került sor.

Markánsabban állhatott volna ki a Fidesz a parlamentben is a Magosz politikája mellett a traktordemonstráció során, amire azért került sor, mert a kormány a gazdáknak járó uniós pénzek kifizetését visszatartotta, amihez ha hasonlóra a magánszférában kerül sor, az sikkasztásnak minősül. Ugyanez volt a helyzet a kis- és középvállalkozásoknak járó áfa-visszatérítések és a Széchenyi Terv keretében elnyert szubvenciók visszatartása esetében is. E kérdésekben határozottabb, nemcsak kritikai, hanem kikövetelő fellépés lett volna elvárható.

Nem volt eléggé meggyőző megítélésem szerint az előzetes tömegfelvilágosítás az ellenzék részéről sem a kórházprivatizációról, sem a külhoni magyarok részére történő magyar állampolgárság megadásáról szóló népszavazás kérdésében. A Gyurcsány Ferenc miniszterelnök általi félretájékoztatásnak és propagandának az ellenzék részéről komolyabb tényekkel alátámasztott következetes visszautasítása elmaradt. Ennek volt betudható, hogy igen kevesen mentek el mind a két kérdésben szavazni, és épp a nyírségiek távolmaradása volt kirívó, ahol a lakosságnak az életszínvonal alacsony és a munkanélküliségi ráta magas szintje miatt elemi érdeke lett volna, hogy a kórházprivatizációval szemben hallassa a hangját. Nem szabadott volna ön-

elégültséggel értékelni az európai uniós képviselői választás eredményét sem a szavazáson való alacsony részvétel miatt. Könnyen lehet, hogy MSZP-orientáltságúak szavaztak nagy számban pártjuk ellen, hogy felrázzák politikusaikat. Ezt nagyon jól megérezte Gyurcsány és ki is használta Medgyessyt felváltó kétévi miniszterelnöksége alatt. Nem lett volna szabad fenntartás nélküli sikerként értékelni azokat az időközi önkormányzati választásokat sem, ahol a Fidesz futott be (pl. Sopronban vagy Szentendrén) a részvétel hiánya miatti többszöri ismétlés, valamint a sikeres lebonyolítás során is fennállott alacsony részvétel okán. Az sem volt szerencsés, hogy Orbán Viktor négy évig nem hallatta a hangját a parlamentben. Hiányzott ugyanis tömegmozgósító, karizmatikus hatása, ami a 2006-i választásokon történt alacsony részvételben megmutatkozott.

III. A polgári oldal 2006. évi választási vereségének vélhető okairól és a továbbképzésről

Az 1998-ban a Fidesz-re szavazók többsége az új kormánytól egy makulátlan és egy demokratikus politikát várt.

Az előző két fejezetből kitűnik, hogy mind az első polgári kormány, mind pedig a két szociálliberális kormány igen komoly gazdaságpolitikai hibákat követett el. Az Antall–Boross-kormány hibáiba annak dilettantizmusa és a helyükön maradt káderek mellett jelentősen belejátszott a liberális ellenzék (SZDSZ) nyomása is (privatizáció, kárpótlás, adósságszolgálati revízió kérésének elmaradása). Mindezekből a Fidesz kívül maradt. Szerintem ez jelentős mértékben segítette abban, hogy az 1998. évi választásokat követően kormányt tudott alakítani. Ugyanakkor a Fidesz által vezetett koalíciós kormány sem tudta elkerülni a korrupciós ügyleteket. Ebben elsősorban a kisgazda-minisztériumok jeleskedtek, amit a Fidesz az adott erőviszonyok miatt hosszú ideig nem tudott kezelni. Nem szabad azonban elhallgatni, hogy a Fidesz-nek is voltak nem kellően átlátható és tisztának nem mondható ügyletei, amelyek azonban sokkal kisebb méretűek voltak, mint az MSZP–SZDSZ koalícióé, de ez utóbbi politikai körnek a saját médiáján keresztül sikerült ezt kellőképpen felnagyítania. Ez jelentős mértékben ártott a Fidesz-nek, tekintettel arra, hogy a mellette szavazók nagy többsége azért tüntette ki bizalmával, mert megelégelte az MSZP–SZDSZ korrupciós ügyleteit (Tocsik és társai). Az 1998-ban a Fidesz-re szavazók többsége az új kormánytól egy makulátlan és egy demokratikus politikát várt. Mivel mindezt nem kapta meg, nagyot csalódott. Tetézte mindezt még az is, hogy a Fidesz-kormányzat hasonló messzianisztikus politikát folytatott a demokrácia szabályainak megsértésével, amely előbbi az első polgári kormányt, az utóbbi pedig mindkettőjüket jellemezte. Mindez erőteljesen belejátszott abba, hogy azoknak a választópolgároknak egy jelentős része, akikre a Fidesz számíthatott volna, nem ment el szavazni. Erre a passzivitásra már fel kellett volna figyelnie a Fidesz-nek azokon az időközi önkormányzati választásokon, amelyeket bár megnyert, de alacsony szavazati részvétel mellett. Ugyancsak nem adhatott volna okot az elbizakodottságra a 2004. tavaszi európai parlamenti választásokon elért Fidesz-siker sem a gyér részvétel miatt. Ugyanis azok között, akik a Fidesz-re szavaztak, valószínű, hogy sok olyan MSZP szimpatizáns is lehetett, akik a Medgyessy-kormány eredménytelensége miatt, dacból szavaztak a Fidesz-re, de akiket Gyurcsány a Fidesz-nél sokkal sikeresebben lefolytatott támadó kampányával az MSZP javára visszahódított.

Mint utóbb kiderült, hogy a Fidesz nem tudta kellő számban megszólaltatni a 2006-os tavaszi parlamenti választásokon a kis- és középparaszti réteget. Ez volt ez első eset, hogy a vidék egy jelentős része távol tartotta magát a szavazástól. Ebbe belejátszott a Kisgazda-Polgári Párt „szétverődése". Szándékosan használom ezt a szót, mivel jobboldalról is sokan úgy vélik, hogy a Fidesz verte szét a pártot, míg mások úgy látják, hogy Torgyán, vagyis a párt elnöke. Nem lehet elvitatni, hogy ebben jelentős szerepe volt Torgyánnak. Szerintem a Fidesz annyiban hibás, hogy akkor, amikor a pártvezető fia korrupció gyanújába keveredett, a nyomozás leállításának feltételéül nem a földművelésügyi és vidékfejlesztési tárcáról való lemondását kellett volna előírni, hanem továbbra is megtartva őt miniszteri bársonyszékében, le kellett volna cserélni politikai államtitkárát, Szabady Bélát, Gergácz Elemért pedig nem miniszterré, hanem politikai államtitkárrá kellett volna kinevezni az Orbán által helyesen eltávolított Szabady Béla helyére. Ugyancsak Torgyántól kellett volna követelni maradása feltételeként, hogy Orbán Viktorral, mint miniszterelnökkel vonassa vissza Pepó László és politikai államtitkárának miniszterelnöki, illetve államtitkári megbízatását és kérje

azoknak e két posztra történő kinevezését, akiket Orbán a maga kezdeményezése alapján tett oda. Az lett volna helyes a kisés középparaszti gazdák szavazatainak megtartása érdekében, ha mindezt nem Orbán Viktor, mint miniszterelnök teszi meg, hanem Torgyán terjeszti mindezt saját választmánya elé és az határoz minderről. Az eddig kezelhetetlen Torgyán hiúsága és pozíciószeretete révén minden valószínűség szerint megszelídíthető és integrálható lett volna. Elképzelhető, hogy Orbán nem ért volna el eredményt Torgyán nyakassága miatt, de ennek valószínűsége szerintem csekély lett volna.

Mivel ezt a megoldást meglépni sem kísérelte meg az akkori polgári kormány elnöke, helyes lett volna, ha a 2002–2006 között regnáló szociálliberális kormányzás időszakában, a polgári körök országos és megyei hálózata keretében, egy jogvédelmi hálózat kialakításával segítette volna a gazdák igényeinek az érvényesítését (per- és felszámolási eljárás indítása stb.) a termékfelvásárló vállalatokkal szemben, amelyek a gazdáktól átvett mezőgazdasági termékek árát nem voltak hajlandók kifizetni. Emellett pedig a Fidesz-hez csatlakozott kisgazdatagozat bővítése mellett helyes lett volna a falvakra is kiterjedően olyan „szociológiai kiszállásokat" megvalósítani, amelyeket az Orbán Viktor és stábja a 2006-os választásokat megelőző félévben a nagyobb településközpontokban lefolytatott, és amelyekre a kampány időszakában néhány kistelepülésre is kiterjesztve sor került. A jövőt érintve ennek továbbfejlesztésével egy lehetőség szerint minden településre kiterjedő, olyan széles körű „terepmunkát" kellene kialakítani, amely a lakosság gazdasági, szociális és jogi érdekvédelmére terjedne ki, és amelyben a Fidesz-en kívül olyan kisgazda funkcionáriusok is részt vennének, akiket a kisgazdák „alulról" választanának meg. Egy ilyen szervező tevékenységet kellene a Fidesz-nek és a vele együttműködő kisgazda országos központoknak a Magosz-szal együtt elindítani, a polgári körök országos szervezetének és területi sejtjeinek a bevonásával. Hogy egy ilyen „akció" valóban sikerrel járjon, a polgári körök hálózatát ki kellene bővíteni, a Magoszt pedig olyan gazda érdekvédelmi szervezetté kellene alakítani, amely ugyancsak területi-megyei, majd pedig „EU-régiós" szinttől országosig bezárólag a falu mezőgazdasággal foglalkozó teljes lakosságát a kisgazdapárti szervezetekkel együtt meg tudná szólítani.

Megítélésem szerint ilyen módon tudná a polgári jobboldal eredményesen mozgósítani és aktívvá téve maga mellé állítani a vidéket és a falut. Ezzel együtt bírálom azt az álláspontot, amely azt vallja, hogy Orbán Viktor a társadalomnak valamivel kevesebb mint a felét képes csak megszólítani, ezért a jobboldalnak egy olyan másik karizmatikus egyént kellene keresni, aki képes a társadalom túlnyomó részét – ideértve a vidéket is – aktivizálni. Csakhogy ilyen személy aligha volna található, mivel aki a vidéket át tudná fogni, valószínűleg nem lenne képes ugyanezt megtenni a városi központokban. Orbán Viktor – megítélésem szerint – a társadalom valamennyi jobb- és középjobboldali polgári rétegét képes megszólítani, csak segíteni kell őt ebben.

Maradva még azoknál a társadalmi rétegeknél, ahol a polgári politika részéről történő megkeresés pozitív visszhangra találhat, az a mérsékelten liberális és túlnyomóan szekularizált és megfelelő gazdaságerkölcsi alappal rendelkező nagy- és középvállalkozói, valamint értelmiségi réteg, amelynek csak egy részét tudta csak eddig a Fidesz maga mellé állítani. Ebből a szempontból helyes volt a Fidesz részéről, hogy a 2006-os parlamenti választásokat megelőző időszakban jó kapcsolatot alakított ki a Magyar Gazdasági Kamara meghatározó személyiségeivel, valamint mértékadó elméleti és gyakorlati gazdasági szakemberekkel. Ez – úgy tűnik – a Gyurcsány kormány vitatható gazdaságpolitikája következtében tartós pozitív kapcsolatot eredményezhet. Az egész szakszervezeti mozgalomban – ideértve már az MSZOSZ-t is – egyre szélesedő elégedetlenség a Gyurcsányi gazdaság- és foglalkoztatáspolitikával szemben a Fidesz mellé állíthatja a szakszervezeti vezetés egy részét is. Az előbb említett szekularizált polgári és felső munkásréteg széleskörű megszólítása a Fidesz részéről még nem történt meg. Gondolom ennek megvalósítása érdekében hívta meg a Fideszhez Orbán Viktor Tölgyesi Pétert parlamenti képviselőnek. ő azonban kritikusi és teoretikus beállítottsága folytán nem felelt meg ennek az elképzelésnek. Jelenleg a Fidesz-ben Pokorni Zoltán az, aki leginkább alkalmas erre. Ezért is volt nagyon meggondolatlan és furcsa lépés, amikor a Magyar Nemzet egy olyan egyetemi hallgatótól származó cikket leközölt, amelynek célja Pokorni lejáratása volt. Ebből a szempontból Pokorni Budapest XII. kerületi polgármesteri jelölése jó lépés, azonban ügyelni kellene arra, hogy e tisztség elnyerése esetén se szűküljön le az ez irányú tevékenysége Budapest XII. kerületére.

A Gyurcsány-kormány eddigi intézkedései azt mutatják, hogy képtelen szanálni a makrogazdaságot és azt az államháztartást, amelyet az előző időszakban a tönk szélére juttatott. A szaktárcák vezetői – kevés kivétellel – a hozzáértők álláspontja szerint sem szakemberek. Sem a pénzügyminiszter, sem a gazdasági és közlekedésügyi miniszter nem makroökonomikusok, hanem a miniszterelnökhöz hasonlóan nyíltan vagy szociáldemokrata mezben tetszelgő liberális vállalkozó politikusok. Az USA-beli Bush-adminisztráció nyíltan

ilyen, míg a putyini orosz, valamint a kínai politika burkoltan ilyen. Nem véletlen ezért, hogy Gyurcsány szociálliberális kormánya e három nagyhatalomhoz igazodik és azok érdekeit, közép-kelet-európai célkitűzéseit maradéktalanul kiszolgálja. Ehhez asszisztál a tudatosan „outsiderként" kiválasztott, a külpolitikában teljesen tájékozatlan külügyminiszterasszony, Göncz Kinga. A szakmai elvárásoknak legfeljebb az igazságügyi és az oktatás-kulturális, valamint az egészségügyi tárcavezetés felel meg. Szakember áll a Mezőgazdasági és a Vidékfejlesztési, valamint a Környezetvédelmi Minisztérium élén, azonban az előző ciklusban sem mutattak fel semmi érdemlegeset. Sőt az utóbbi, azaz Persányi Miklós még asszisztál is a dorogi hulladékégető Esztergom ivóvízkészletét fenyegető szennyezés szerencsére sikertelen eltusolási törekvéséhez. Mindezt és azt is figyelembe véve, hogy a csak megszorításokból álló, gazdaságélénkítési lépéseket nélkülöző, gyurcsányi pénzügyi és gazdaságpolitikai intézkedésektől a legnevesebb nyugat-európai gazdasági és pénzügyi elemző intézetek sem várnak eredményt, indokolt lenne, ha Orbán Viktor vezetésével egy árnyékkormány alakulna, amely konstruktív kritikai javaslatokkal segíthetné a jelenlegi szociálliberális kormány munkáját – persze ha hallgatna reá –, ha pedig ezt nem tenné és politikája sikertelenséggel végződne, adott esetben, általános elégedetlenség esetén át is vehetné a kormányzást. Ugyanakkor annak érdekében, hogy a jelenlegi szociálliberális kormányzat az eddig gyakorlatához illeszkedve, a szerzői jogbitorláshoz hasonlóan ne tekinthesse tőle származónak az ellenzéktől átvett javaslatokat, minden olyan átfogó gazdaság- és szociálpolitikai koncepciót, amely az ellenzéktől származik, szerzői jogi védelem (copyright) alá kellene helyezni. Ennek a megoldása egyszerű: minden előterjesztést sajtóban vagy önálló pártkiadványban (könyv vagy füzet) az országgyűléshez vagy az illetékes bizottsághoz való beterjesztés előtt szerzői jogi védelem alá eső műként kellene publikálni addig, amíg a pártok között e kérdésben valamilyen egyezség nem születik, a parlamenti házszabály részévé válva.

...próbakő szerepét tölthetik be az önkormányzati választások.

Ami a polgári oldal jövőbeli lehetőségeit illeti, könnyen kerülhet idő előtti kormányzásátvételi lehetőséghez akkor, ha az „egyensúlyhelyreállító csomagból" a lakosság csak a megszorításokat, azaz az élelmiszer- és az energiaárak jelentős drágulását, a bérbefagyasztásokat, a közszolgálatból történő tömeges elbocsátásokat, az adóterhek emelkedését, az egzisztenciális létbizonytalanságot, valamint a szociális lecsúszást fogja érezni, miközben a csomagba pakolt „gazdaságpolitika" makro- és mikrogazdasági eredményeket nem tud felmutatni. A kormánynak a már érintett szakmai összetételéből úgy tűnik, a kulcsfontosságú kérdésekben a problémákat a miniszterelnök egymaga akarja megoldani, vagyis a remélt siker dicsőségét ő akarja egyszemélyben learatni. Megítélésem szerint Gyurcsány ügyes és ravasz taktikus, de kevéssé felkészült és nem attraktív politikus. Maradva a gazdaságnál, mikorökonómiailag ügyes gondolkodó „bourgeois", de nem koncepciózus „cytoaen". „Hályogkovács" módjára vágott bele a politikába, de ha merész és megalapozatlan elképzelései sikerülnek, hosszú időre bebetonozza magát a bársonyszékbe. Valószínűbb azonban, hogy előbb vagy utóbb kidurran a luftballon. Ez minél később következik be, annál nehezebb lesz a „felváltónak" a makrogazdaság és a makro pénzügyi egyensúly helyrehozatala.

Ebből a szempontból próbakő szerepét tölthetik be az önkormányzati választások. Ha ott sikerül a polgári oldalnak meghatározó többséget szereznie, esetleg rövidítheti a jelenlegi kormányzati kurzus működésének idejét, de legalábbis mérsékelheti ellenállásával és követeléseivel a kormányzat gazdaság- és szociálpolitikai ballépéseit. A 2006 őszén sorra kerülő önkormányzati választásokat megelőző kampányban ezért következetesen rá kell mutatnia a polgári oldalnak arra, hogy ahol szocialista vagy liberális, esetleg szociálliberális a polgármester és az önkormányzati képviselő testület, ott a parkokat építési telkeknek adják el és beépítik, műemléképületek lebontását engedélyezik szálloda- és irodaház építkezések javára, miáltal a település turisztikai vonzerejét, valamint élhető jellegét ássák alá. Az ilyen döntésekben feltehetőleg jelentős szerepet kapnak különböző korrupciós pénzek és ajándékok. Ha a főváros szociálliberális vezetése a nagykörúti új villamosokat magyar gyártótól rendeli meg (hasonlóan Debrecenhez), akkor megmenekült volna a gyár és munkahelyek ezrei. Ehelyett a Siemens AG-t választották (nyilván nem véletlenül), amely döntés szakmai helytelenségét azóta a gyakorlat bebizonyította. Ez is mutatja, hogy Budapest jelenlegi szociálliberális vezetésének a globalizált külföldi tőke érdekei sokkal fontosabbak, mint a budapesti polgárok szociális jóléte. A polgári oldal számára az önkormányzati választások akkor válhatnak sikeressé, ha a polgármesterjelöltek kiválasztásánál megegyezés születik a polgári oldal országos és helyi képviselői között.

Záróakkordnak hagytam a külpolitikát benne számunkra központi kérdésként a határontúli magyarok problémáját. A magyar külpolitikában a szocialisták két nagyhatalomnak szolgai módon rendelték alá magukat. Először Szovjetuniónak majd később az USA-nak. A jelenlegi kormányzat egyszerre igyekszik mindkét nagyhatalmat kiszolgálni. „Merjünk kicsinyek lenni" Kovács László-i elvet a Gyurcsány-kormány egyérteműen kö-

veti. Ugyanúgy nem lép fel, mint elődei a szomszédos országok magyarellenes atrocitásaival szemben. Nem igényli kemény fellépéssel a szomszédos államok kollektív kisebbségi jogainak a határon túli magyarok irányában történő betartását, a másik Gyucsány-kormány pedig felszámolta a határon túli magyarok hivatalát, magyar–magyar értekezletet pedig úgy tűnik véglegesen befagyasztotta. A rendszerváltást követő első koalíciós kormány is lényegében csak szavakban képviselte a határon túli magyarok érdekeit, tenni azonban nem tett értük sokat. Az egyetlen, amely jelentős mértékben kiállt érdekeikért és anyagi, valamint erkölcsi szinten is jelentős támogatást nyújtott, az az Orbán-kormány volt. Ha ismét hatalomra kerül az akkori kormányzás, ott kell folytatni kisebbségi politikáját, ahol abbahagyta.

© 2005 – 2018 ***Polgári Szemle Alapítvány***